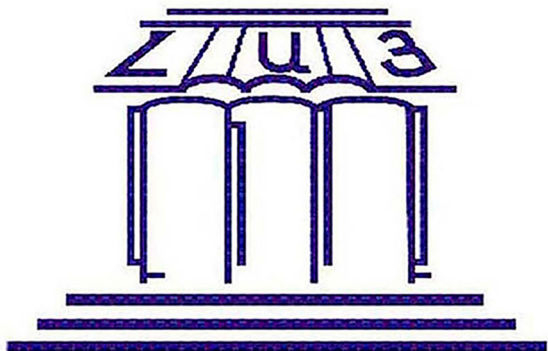

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

8857

ՅԵԿԱՄԻ ԿՈՒՆՅՈՒՐԱՅԻ ՕՆԿ. ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԻ ԲԱԺԻՆ

ՃԿԴ/4

Մ-40

Մարգարտեան-Լեւոնյան խմբակների
չեվ յերեկոյան խորհ. կուսութեան

===== Ծ Ր Ա. Գ Ր Ե Ր =====

1931-32 ուսումնական տարվա

Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ա Յ Ի Ն ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

1931

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

26.06.2013

MAR 2010

ՀԱՄԱՆ (Բ) Կ ԿԵՆՏՐԱԼԻ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԾԻ ՅԵՎ ՊՐԹՊԱԳՆՆԻԻ ԲԱԺԻՆ

3K174
V-40

ux

Մարտիսական-Լենինյան խմբակներ
յեկ յերեկոյան խորհ. կուսպրոցների
Ծ Ր Ա Գ Ր Ե Ր
1931-32 ուսումնական տարվա

2045

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Թարգմ. 2-րդ հրատարակ.
ԹՈՒՐՇԵԱՆ

12624-57

1931

ՅԵՐԵՎԱՆ

Պետրոսի Տղարան

Հրատ. № 1867

Դրամ. 6972 (Բ)

Պատվեր 5475

Տիրած 1000

Ի Թ Ե Մ Ա

ՌԻՍՄՈՒՆԷ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

1. Պետութեան ծագումը. Խմբի (տոհմ, զեղ) ան-
բաժանների արենակցական կապի վրա հիմնված նախնա-
կան անդամակարգ. հասարակություն.— նրա բնութե-
գրությունը: Ավագները և նրանց իշխանությունը խմբի
առհամաններում: Նահապետական հասարակակարգ: Նախ-
նական հասարակության դասակարգերի բաժանումը.—
այդ բաժանման բնույթն ու պատճառները: Արտադրու-
թյան միջոցներին տիրող դասակարգի առանձնացումը
(առաջ դարը), վորպես տնտեսապես գերիշխող դասա-
կարգի: Այդ դասակարգի պետական կազմակերպության
առաջ դարը (ծագումը): Պետությունն առաջ է գալիս
վորպես պրոյունը (հետեկանը) դասակարգային հա-
կամարտությունների անհաշտության և հանդիսանում
է տնտեսապես իշխող դասակարգի կազմակերպությու-
նը, վորն հպատակության մեջ է պահում չունեվոր դա-
սակարգերին և ճնշում է նրանց գլխադրությունը:

2. Պետութեան տիպերը. Ստրկատիրական, ճորտա-
տիրական (ֆեոդալական), բուրժուական պետություն-
ները շահագործող դասակարգի պետություններ են:

Պետական կառուցվածքի և վարչության ձևերը
(Փորձաները)—ինքնակալ միապետություն, սահմանա-
փակ (սահմանադրական) միապետություն, բուրժուա-

կան հանրապետութիւն—չահագործող դասակարգի քաղաքական կազմակերպութեան ասարեւր ձեւերն են: Պետութեան տեսակի և կառավարութեան ձեւի փոխհարաբերութիւնը.—պետութեան տեսակը վորոշվում է նրանով, թե վո՞ր դասակարգն է իշխող հանդիսանում. կառավարութեան ձեւը—իշխող դասակարգի և հպատակ գոտակարգերի միջև գոյութիւն ունեցող այն փոխհարաբերութեամբ, վորը գոյութիւն ունի տվյալ պատմական ժամանակաշրջանում: Պետութեան մի տեսակից մյուսին անցնելը կատարվում է հեղափոխութիւնների միջոցով, վորոնք կատարվում են տվյալ ժամանակում նոր արտադրական ուժեր և նոր տեսակի արտադրական հարաբերութիւններ ներկայացնող դասակարգի կողմից: Բուրժուական—գեմոկրատական պետութիւնը ճնշվածների (պրոլետարիատի և գյուղացիութեան) դիտակցութիւնը միադնելու, մի խումբ կապիտալիստների դիկտատուրայի կազմակերպութեան ամենահարմար ձեւն է արդյունաբերական կապիտալիզմի ժամանակաշրջանում:

Ճրտնապահ կապիտալիզմի ժամանակաշրջանը վորն բնութագրվում է մշնոպոլիտական կապիտալի համաշխարհային գիշատիչների (տրեստների, կարտելների, սինդիկատների և բանկային կոնցերնների) սուր պայքարով (անտեսական և դինյալ), բուրժուադեմոկրատիայի կողմից և ավելի չահագործվող պրոլետարիատի դեմ կարգային սրվածութեամբ, տերիտորիաների բաժանումովը կապիտալիստական խմբավորումների միջև, գաղութների թալանովը և ազդային ազատազրական շարժման ուժեղացումովը նրանց մեջ—անտեսը և դարձնում բուրժուադեմոկրատի տիրապետութեան նախկին քաղա-

քական ձեւերը և առաջ է բերում բուրժուական դեմոկրատիայի քայքայումը: Իմպերիալիստական պատերազմից հետո դասակարգային պայքարի և ավելի սուր բնույթ ստանալը, լայն բանվորական մասսաների հեղափոխականացումը, ԽՍՀՄ-ում պրոլետարական դիկտատուրայի պետութիւններ կազմվելը և նրանց հեղափոխականացնող ազդեցութիւնը համաշխարհային պրոլետարիատի վրա, իմպերիալիստական պետութիւնների միջև գոյութիւն ունեցող հակամարտութիւնների խորացումն ու սրումը, վորն անխուսափելի չէ դարձնում գինյալ ընդհարումը նրանց միջև—ստիպում են բուրժուադեմոկրատի անցնելու բուրժուական դիկտատուրայի անսքող ձևերին (Ֆաշիզմի) և վորոշ պատմական պայմաններում հանգեցնում են Ֆաշիստական պետութեան կազմակերպմանը, վորպէս Ֆինանսական կապիտալի քաղաքական տիրապետութեան բացարձակ բռնի ձեւի և առաջ են բերում բուրժուական—դեմոկրատական իշլուգիաների վերացումը (մահացումը) պրոլետարական մասսաների մեջ (կողմից): Բուրժուական դեմոկրատիայի և Ֆաշիզմի լիբերալ հակադրման անթույլատրելիութիւնը (Կոմինտերնի Գործկոմի XI սլենում):

Մարքսիզմի ալյանդակումը (աղավաղումը) և բուրժուական պետութեան պաշտպանութիւնը Լ Ինտերնացիոնալի սրարագլուխների (Կաուցկի, Վանդերվլդէ, Հիլֆերդինգ) կողմից: Սոցիալ-դեմոկրատիայի դավաճանական դերն իմպերիալիստական պատերազմի ժամանակ: Արեւմտեղի (Արեւմտյան) սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութիւնների և մենչևիկների դերը միջազգային կապիտալի բանվոր դասակարգի դեմ մղած պայքարում.— այդ կուսակցութիւնների մասնակցու-

Թյունը ԽՍՀՄ դեմ պատրաստված ինտերվենցիայի և Խորհրդային Միության ներսում վնասարարության կազմակերպմանը—սոցիալ Փաշիդմ:

3. Պրոլետարիատի դիկտատուրան. Մարքսի, Ենգելսի, Լենինի ուսմունքը պրոլետարիատի դիկտատուրայի անխուսափելիության մասին: Մարքսիզմը չի հասկացել նա, ով չի յուրացրել նրա ուսմունքը բուրժուական պետության բռնի տապալման և պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաստատման պատմական անհրաժեշտության մասին: Պետության և պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին մարքսիզմի իսկական ուսմունքի վերականգնումը Լենինի կողմից: Կառուցիկ և Կոմպանիայի դատողությունները «մաքուր դեմոկրատիայի», «տոկատության», սոցիալիզմին «խաղաղ» ներածելու հնարավորությունների մասին, վորպես «ենեգատության», ուղորդումը և հասարակական զարգացման իսկական ընթացքի ալլանդակում: Լենինիզմ վորպես զենք պրոլետարիատի ձեռքում պրոլետարական պետության համար բուրժուական և սոցիալ-դեմոկրատական, ուղորդումը իստական թեորիաների դեմ մղվող պայքարում: Բուրժուական պետության չահագործող մեքենայի խորտակումը պրոլետարիատի կողմից, իշխանության նվաճումը և սեփական պետական ապարատի կազմակերպումը: 1871 թվ. Փարիզյան կոմունան վորպես պրոլետարիատի դիկտատուրայի առաջին պատմական փորձը: Խորհրդային պետությունը, առաջ յեկած պրոլետարական հեղափոխությունների ընթացքում, վորպես ամենանպատակահարմար ձև վորոլետարիատի դիկտատուրայի պետական կազմակերպության:

Պրոլետարիատն ու գյուղացիությունը պրոլետարիատ

կան հեղափոխության ժամանակաշրջանում: Լենինի ուսմունքը պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին վորպես բանվոր դասակարգի և գյուղացիության դաշինքի ձևի: Այդ դաշինի նտալները.— 1) սոբոլզ գյուղացիության հետ ընդդեմ ինքնակալության և կալվածատերերի (պրոլետարիատի և գյուղացիության հեղափոխական—դեմոկրատական դիկտատուրա). 2) հենվելով չքավորի ու բատրակի վրա, միջակի չեղոքացմամբ ընդդեմ կուլակի. 3) դաշն միջակի հետ, հենվելով չքավորի ու բատրակի վրա, և պայքար կուլակի դեմ (չահագործական տենդենցները սահմանափակումն ու վտարումը) 4. հենվելով կոլխոզնիկի, չքավորի ու բատրակի վրա, միջակի դաշնակցությանը և կուլակին վորպես դասակարգի լիկվիդացիան, համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա: Կոլխոզնիկները—Խորհրդային իշխանության ամուր հենաբանը, տվյալ նտալում գյուղի կենտրոնական ֆիգուրան (դեմքը): Պրոլետարիատի դիկտատուրայի յերեք կողմերը: Հրեգամյակի յերրորդ տարում սոցիալիստական եկոնոմիկայի ֆունդամենտի (հիմքի) կառուցման ալարտումը: Կապիտալիզմի արմատների դուրս քաշելը:

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին Լենինի ուսմունքի ալլանդակումը Տրոցկու կողմից: Նրա «պերմանենտ հեղափոխության» թեորիան: Տրոցկիզմի հակահեղափոխական ելույթները: Պրոլետարական պետության զարգացման և դերի («պայթյունի» կիսանարխիստական թեորիան), նրա ակտիվ ներգործող դերի («պետություն—թաղանթ» («ОБОЛОЧКА»)). «չուրջանակ» (оппорк) բուխարինյան անհասկացողությունը. կուլակի սոցիալիզմին ներածելու թեորիան: Պրոլետարիատի դիկտատուրայի ժամանակաշրջանում դասակարգային

պայքարի շարունակման և սրման լենինյան ուսմանը
աջ-ոպորտուն խոտախան աղաւթաւումը. դասակարգային
պայքարի «մարեւոյ» («մարման») թերութիւն: Այնպէս
տունիստների «թերութիւն» կուլակութեան իդեոլոգիայի
անդրադարձումն է: Այնքան—կուլակութեան գործակալ-
ներն են կուսաշարքերում: Այնպէս—ոպորտունիզմը զխաւթ
վտանգն է ներկա ժամանակաշրջանում:

Պետութեան մահացումը: «Մահանում է վոչ թե
բուրժուական, այլ պրոլետարական պետութիւնը» մո-
պեո հետեւեալնք դասակարգային պայքարի պրոցեսում
դասակարգերի լիկվիդացիայի, սոցիալիստական եկե-
նոմիկայի կառուցման, թաղաքի և դյուշի հակամար-
տութեան վերացման, հասարակական կազմակերպու-
թիւնների գործունէութեան մեջ արեւմտական կառա-
վարման ֆունկցիաների լուծման և մարդկանց կառա-
վարելը իրերի կառավարման վոլանցման: Պետութիւն-
ը մահանում է, անցնելով պետականորեն կազմակերպ-
ված պրոլետարիատի՝ սոցիալիզմի կառուցման պրո-
ցեսում՝ դասակարգային թշնամիների դեմ պայքարի
ուժեղացման և տապալից:

II Թ Ե Մ Ա

ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԳԱՐՆ ԱՆՅՈՂԻԿ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՁԱՆՈՒՄ

Պրոլետարիատի դիկտատուրան վորպեո դասակար-
գային պայքարի շարունակութիւնը նոր ձեւերով:
(Կոիվ մինչև վերջ) կամ «չատախոսելը» (ОБОЛТАТЬСЯ)
(Լենին): Դասակարգային պայքարի հինգ ձեւերը—1)
չահագործողների ընդդիմադրութեան ճնշումը. 2) թա-
ղաքացիական կռիւլը. 3) միջակ գյուղացիութեան չեղ-

բացումը. 4) բուրժուազիայի ոդտադործումը, 5) նոր
գիւցիւլինայի դաստիարակութիւնը (մշակումը): Ա-
յնքի դասակարգային պայքարի «մարման» և տրոցիկտ-
ների «աճող ծուռ» թերութիւնների կրիտիկան: Դասակար-
գային պայքարի ձեւերը պրոլետարական դիկտատուրա-
յի առանձին և տապալում: Ամբողջ ֆրոնտով ծաւալուն
հարձակումը կապիտալիստական երեւնեւոների վրա և
կուլակութեան, վորպեո դասակարգի, լիկվիդացիան՝
համատարած կոլեկտիւացման հիման վրա: Դասակար-
գային պայքարի սրումը վերակառուցման ժամանակա-
շրջանում և պրոլետարիատի դիկտատուրայի թշնամի-
ների դասակարգային պայքարի ձեւերը:

Դասակարգային թշնամու փորձերը պետապարաւն
ադտադործելու իր նախադիւնների համար—լիստարու-
թիւն, բյուրոկրատիզմ, վոլոկիտա և ապարատի դա-
սակարգային գծի ալլ ալլանդակումներ: Վնասարարու-
թեան ձեւերը.—ներքին հակահեղափոխութեան կապը
միջադգային բուրժուազիայի և բուրժուական յերկրների
(Անգլիա, Ֆրանսիա) պետական չրջանների հետ: Ին-
տերվենցիայի ալլանները: Հակահեղափոխական ուժերի
թաղաքական կոնսոլիդացիան («Արդ. կուսակցութիւն-
ը», «Գյուղացիական աշխատավորական կուսակցու-
թիւնը», մենչեւիկների կենտկոմի «Միութեանական
բյուրոն»): Ռուսական մենչեւիկները և II Ինտերնացիո-
նալ ինտերվենցիայի պատրաստութեան գործում: Պայ-
քարն իդեոլոգիական ֆրոնտում:

Այլ թեքումը և ալ—«ձախյանլիկ» բլոկը վորպեո
դասարարութեան և ինտերվենցիայի որյեկտիւլ ալա-
կիցներ: XVI կուսհամագումարի վորոշումները դասա-
կարգային պայքարի դարդացման մասին:

III Թ Ե Մ Ա

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ ՎՈՐՊԵՍ ՊՐՈԼԵՏԱՐԱՅԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ՈՐԳԱՆՆԵՐ

Խորհրդային պետութեան դասակարգային ելու-
թյունը: Խորհրդային պետութեան բնութագրումը Լե-
նինի կողմից: Խորհուրդների զարգացման ետապները:
1905 թվի խորհուրդները վորպես պրոլետարական պե-
տական իշխանութեան որդանների սաղմը և վորպես պրո-
լետարիատի ու դյուղացիութեան հեղինակաւորութեան— դեմո-
կրատիկ դիկտատուրայի ձևը: Խորհուրդները Փետր-
վարյան հեղափոխութեանից հետո—մինչև վ հոկտեմ-
բերը: Իշխանութեանը նվաճելուց հետո խորհուրդները
վորպես պրոլետարիատի դիկտատուրայի պետական ձևը
և վորպես պետութեան նոր տեսակ: Փարիզյան կոմու-
նան վորպես խորհուրդների նախատիպ: Խորհուրդները
վորպես «Մասսաների և ժողովրդի մեծամասնութեան
հետ աշխատանքի, անբաժան, հեշտ ստուգվող և վերա-
նորոգվող կապ իրականացնող ապարատ, վորի նմանը
նախկին պետական ասպարատի մեջ չի յեւ հիշվում»
(Լենին): Խորհուրդները վորպես դասակարգայնորեն
թշնամի երեմենտների ճնշման որդաններ: Խորհուրդնե-
րը վորպես հարստահարվող դասակարգների ավանդա-
րի կադմակերպութեան և պրոլետարիատի կողմից դե-
կավարման ձևը: Խորհուրդները վորպես պրոլետարա-
կան դեմոկրատիայի ձևը.—աշխատավոր մասսաների
ներդրումը պետկառավարման աշխատանքների մեջ,
աշխատանքը վանանց մեջ, կապը հասարակական կող-
մակերպութեանների հետ: Խորհուրդները և ուրերատիվ
պետապարատը: Խորհուրդները վորպես «պրոֆեսիոնա-
լ»

բի հետ յեղած կապի» լավագույն ձևը (Լենին): Խոր-
հուրդները միացնում են «սպարամենտարիդի ողուտ-
ներն անմիջական ուղղակի դեմոկրատիայի ողուտների
հետ» (Լենին): Պահանջները, վորոնք առաջադրվում են
խորհուրդներին վերակառուցման ժամանակաշրջանում
և պայքարը հեղափոխութեան 4 տարում կատարման համար,
իսկ տնտեսութեան վճռական բնադաշտաններում՝ 3 և
2½ տարում: «Ստուգել մարդկանց և ստուգել աշխա-
տանքը—դա ամբողջ աշխատանքի, ամբողջ քաղաքակա-
նութեան մեխն է» (Լենին): Խորհրդային պետութեան
վորպես բանվորադյուղացիական պետութեան տրոցկիս-
տական—դինովյանական բնորոշման ըննադատութեանը:
Բանվորական պետութեան ու «բանվորադյուղացիական
կառավարութեան» և այդ հասկացողութեանների միա-
գը: Կուսակցութեանը վորպես պրոլետարական դիկտա-
տուրայի որդանների ամբողջ սխտեմին, դրանց թվում
և խորհուրդներին, ուղղութեան տվող ու ղեկավարող
կենտրոնը:

IV Թ Ե Մ Ա

ԽՈՐՀՐԴՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱՂՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆԻՔՆԵՐԸ

ԽՍՀՄ սահմանադրութեանը վորպես պրոլետարիա-
տի տիրապետութեան և պրոլետարիատի ու դյուղացիա-
կան հիմնական մասսաների կապի (դաշինքի) արտա-
հայտութեան: Խորհրդային սահմանադրութեանը «ըս-
տեղծվել է վոչ թե թերեւտիկների առանձնատեսակնե-
րում (կարինետներում), այլ իրենց՝ մասսաների ձեռ-
քով» (Լենին):

1871 թ. Փարիզյան կոմունայի դասերը. (բուրժուազիայի ապարատի փլուզումը, իշխանության բաժանման վերացումը, մասսաներին հաշվետու և նրանց հանդուժյան յենթակա իշխանության որդանների ստեղծումը)։ Յեւ խորհրդային սահմանադրութիւնը։

«Աշխատավոր և շահագործվող ժողովրդի իրավունքների դեկլարացիան», նրա հիմնական վորջումները և Ռուսաստանի ժողովուրդների իրավունքի դեկլարացիան»։ Խորհրդային սխտութիւնը վորպես ազատ և իրաւահավասար ազգութիւնների ֆեդերացիա։

Պետական իշխանության և տեղական ինքնավարութիւնի հակադրումը բուրժուական պետութիւնի մեջ և խորհրդային պետական սխտեմի դասակարգային միասնականութիւնը վերից մինչեւ ներքեւ.—Մասսաների լայն ինքնադործունեութիւնը և դեմոկրատիկ ցենտրալիզմի սկզբունքները։

Իշխանութիւնի բաժանման վերացումը.—որենադիր և գործադիր իշխանութիւնի միասնականութիւնը.—խորհուրդները վոչ միայն վորպես որենադիր, այլ և աշխատող (գործող) որդաններ։ Ընտրական իրավունքի սկզբունքները խորհրդային պետութիւնի մեջ. իրավունքներ—միայն աշխատավորներին, անկախ սեռից և քաղաքացիութիւնից, առանց վորեւի ցենզային սահմանափակման. պրոլետարիատի ընտրական առաւելութիւնները վորպես արտահայտութիւն նրա ղեկավար դերի գլուղացիութիւնի վերաբերմամբ, շահագործող դասակարգերին ընտրական իրավունքից զրկելը, ընտրական քջիջների կադակերսման արտադրական սկզբունքը։ Բուրժուական սահմանադրութիւնների խորամանկութիւններն աշխատավորների ընտրական իրավունքները

սահմանափակելու համար (առողջ ցենզ, նստակցացութիւն, գրագիտութիւնի ցենզ և այլն) և ընտրութիւնների անցկացման պրակտիկան (ընտրական «աշխարհագրութիւն» և այլն)։

Պետական վարչութիւնի որդանների և աշխատավոր մասսաների կապը.—հաշվետու լինելը, փոփոխելութիւնը.—պատգամավորների գործունեութիւնը ստուգումն ընտրողների կողմից—պատգամավորներին յետ կանչելու իրաւունքը։ Ժողովրդից բարձր կանգնած արտոնյալ պաշտոնեյութի կաստայի վերացումը։ Մասսաների մասնակցութիւնը պետական վարչութիւնի վորպես հիմք խորհրդային սխտեմի։ Իշխանութիւնի կադմակերպութիւնը բուրժուական պետութիւնի մեջ.—Ռենադիր որդաններ—պարլամենտներ—անջատումը պետական կառավարումից և պատգամավորների անջատումը ընտրողներից. չինովնիկական ապարատը հանդիսանում և փաստացի իշխանութիւնը։

Բուրժուական սահմանադրութիւնների «ազատութիւնները» վորպես ազատութիւն բուրժուազիայի համար և վոչ թե աշխատավորութիւնի, և աշխատավորութիւնի իսկական ազատութիւն տալը խորհրդային պետութիւնի մեջ։

V Թ Ե Մ Ա

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

1) ԽՈՒՄ բաղմադրի կազմը։ ԽՈՒՄ մի շարք ազգութիւնների կուստուրական և տնտեսական հետամտեցութիւնը վորպես արդունք ցարիզմի քաղաքականութիւն։ Խորհրդային իշխանութիւնի ազգային քաղաքա-

կանությունը վորպես վորոշ միջոցառումների սխեմա, վորն ուղղված է լիկվիդացիայի յենթարկելու ազգային անհավասարությունը և բոլոր ազգութայինների աշխատավորութայն ակտիվորեն ներգրավելու սոցչինարարութայն մեջ: Ազգային հարցը վորպես պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի հարցի բաղադրիչ և յենթակա մասը:

2. Կապիտալիզմի զարգացումը և ազգութայնների կազմակերպման պրոցեսը: Ազգութայն—«լեզվի, տերիտորիայի, անտեսական կյանքի, հոգեկան կառուցվածքի պատմականորեն ձևակերպված հաստատուն ընդհանրություն, վորն արտահայտվում և կուլտուրայի ընդհանրությամբ» (Ստալին): Ազգութայն վորպես «տերիտորիայի հետ չկապված կուլտուրական ընդհանրության» ավստրո-մարքեիստական ընտրության սխալականությունը: Ազգութայնների պայքարն ինքնորոշյն ազգային պետութայն փերածվելու համար: Ազգային հարցի փերաբերմամբ յերեք տիպի յերկրներ իմպերիալիզմի դարաշրջանում: Հարստահարվող ազգութայններ և հարստահարող ազգութայններ: «Ուրիշ ժողովուրդներին ճնշող ժողովուրդը չի կարող անպատ լինել»: Հարստահարվող ազգութայնների միջև, նրանց վրա իշխելը հեշտացնելու համար, թշնամանք սերմանող բուրժուական քաղաքականությունը: Ազգային շարժումների յերեք շրջաններ.—բուրժուական—դեմոկրատական հեղափոխութայնների ժամանակաշրջանում ազգային հարցը վորպես մասն ընդհանուր դեմոկրատիկ ազատագրական պայքարի, իմպերիալիզմի դարաշրջանում ազգային հարցի ազգային—զաղութայինի փերա-

ձեղը, ազգային հարցը խորհրդային ժամանակաշրջանում:

3. Ազգային հարցը բուրժուական—դեմոկրատական հեղափոխութայնների դարաշրջանում: Բաղամազի պետութայնները և ազգային բռնութայնը: Ազգային հարցը տարբեր կուսակցութայնների ծրագրերում: Լենինի պայքարը հանուն ազգերի ինքնորոշման իրավունքի լողունդի, Ռոդա Լյուբանբուրդի ախալներն այդ հարցում: Պոլութայն անեցող բաղամազի պետութայնների պաշտոնման ձգտումից բղիտող Բաուեր—Ռենների, Բունդի և ուրիշ համաձայնողական կուսակցութայնների ծրագրերն ազգային—կուլտուրական ախտոնոմիայի մասին: Այդ ծրագրի հակահեղափոխական բնույթը, վոր ուղղված և ուժեղացնելու և հավերժացնելու բուրժուական ազգայնականութայն ազդեցութայնը պրոլետարիատի վրա: Այդ ծրագրի ըննադատությունը Լենինի ու Ստալինի կողմից:

4. Ազգային հարցն իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխութայնների դարաշրջանում: Ազգային բռնութայն ուժեղացումն իմպերիալիզմի դարաշրջանում: Ազգային—ազատագրական շարժումների դերը: Լենինի պայքարը Բուխարինի և Պյատակովի դեմ, վորոնք չեյին հասկանում «մաքուր» պրոլետարական հեղափոխութայն անհարավորությունը: Բուխարինն «ազգերի ինքնորոշման» լողունդի մասին: Համկոմիուսի (բ) ծրագրերն ազգային հարցի մասին: Կոմինտերնի II և IV կոնգրեսները և Կոմինտերնի ծրագրերն ազգային—զաղութային հարցի մասին:

5. Ազգային հարցի լուծումը ԽՍՀՄ մեջ պրոլետարական դիկտատուրայի կողմից: Իրադատական

և աղբերի խնդրոյւման իրավունքի իրականացումը: Թուլաստանի ժողովրդներն իրավունքի դեկլարացիան 1917 թ. նոյեմբերի 2-ին: ՌՍՖՍՀ սահմանադրութեանը: Ինքնավար հանրապետութիւններ և շրջաններ, աղբային սայլոններ և գյուղխորհուրդներ: ԽՍՀ Միութեան կազմակերպումը վերադառնալով Միութեան համադար և անկախ սոցիալիստական հանրապետութիւններին— պաշտպանելու համար իմպերիալիզմից և յեղաշրջութենէն դուրս դնելու սոցիալիստական մեջ: Աղբային պետական սահմանադրութեանը Միջին Ասիայում: Աղբայինութեանը ձերեկայացուցչութիւնը ԽՍՀ Միութեան որդաններում (Աղբայինութեան խորհուրդը, Կենտրոնական Նախագահութիւնը) և նրա նշանակութիւնը: Խորհրդային ապարատի արմատացումն աղբային հանրապետութիւններում ու շրջաններում և աղբային փոքրամասնութիւններին ապաստանումը:

6. Գոյութիւն ունեցող աղբային անհավասարութեան լիկվիդացիան վերադառնալով իշխանութեան աղբային քաղաքականութեան հիմնական խնդիրը: ԽՍՀ հետամնաց ժողովուրդների շարքումը դեռի սոցիալիզմ: Առաջ իշխող աղբային պրոլետարիատի ողնութիւնը նախկին հարստահարող ժողովուրդներին: Կուսակցութեան աղբային քաղաքականութեան նիւստները տնտեսա-կուլտուրական և քաղաքական բնագաղափարներում:

7. Դասակարգային պայքարի առանձնահատկութիւնն աղբային հանրապետութիւններում: Մեծապետական չովինիզմը և տեղական նացիոնալիզմը վերադառնալով դասակարգերի դասակարգային պայքարի առանձնահատուկ ձեւը: Մեծապետական չովինիզմը վեր-

դա Գլխավոր վտանգ տվյալ պատմական և տապում: Շովինիզմի, նացիոնալիզմի ու նրանց աղբային, նմանատիպ նրանց վերաբերմամբ հաշտութեան հետ ղեմ՝ վճարական պայքար մղելու անհրաժեշտութիւնը: XVI կուսամտադումարի վերջումներն աղբային հարցի մասին: ԽՍՀ ժողովուրդների ըստ ձևի աղբային և ըստ բովանդակութեան՝ սոցիալիստական կուլտուրայի մէջ վերադառնալով հասարակութեան ինտելեկտուալ կուլտուրայի ուղի:

VI Թ Ե Մ Ա

ԲԱՂԽՈՐՀՈՒՐԳ

1. Քաղաքացիները վերադառնալով պրոլետարիատի դեկլարատուրայի որդան, վերադառնալով իրականացում և սոցիալիստական շինարարութիւնը և պրոլետարիատի կողմից դաշտացիութեան պետական դեկլարութիւնն և ճշնում և դասակարգայինութեան թշնամի ելնմաններին:

2. Քաղաքացիները վերադառնալով իշխանութեան բարձրագույն որդան քաղաքի տերիտորիայում.— ծրագրավորում ու դեկլարում և տնտեսական ու սոցիալ-կուլտուրական շինարարութիւնը, մասնակցում և յեղափոխում և ուսանական որդանների աշխատանքներին, բնում և լնդահուր պետական նշանակութիւն ունեցող հարցեր: Կոմունալ տնտեսութիւնը ու նրա նշանակութիւնը սոցիալիստական շինարարութեան տվյալ ետապում և քաղաքացիների դերը կոմունալ տնտեսութեան ծախսման ու ուրաջման գործում:

3. Քաղաքացիները վերադառնալով պրոլետարիատի դեմոկրատիայի ձև, համոզմանում և բանավորութեան և աշխատանքային լիարժեքութեան մեկնակցութիւնը ու մեկնակցութիւնը

17

12624-57

մասի համախմբումն ու ներս է դրավում աշխատանքի
քննիչութան՝ պետութան կառավարման գործում :
Մասնաշաղկան աշխատանքի ընդհանուր սխեմայում
խորհուրդների մասնաշաղկան աշխատանքի տեղն ու նը-
շանակությունը : Քաղխորհրդի փոխհարաբերությունը
կուսակցական, պրոֆմիությունական, կոոպերատիվ և
հասարակական կազմակերպությունների հետ : Քա-
ղաքների սոցմրցակցությունը միմյանց մեջ և :

4. Քաղխորհուրդների մասնաշաղկան աշխատանքը
ավյալ ետևում և նրանց վերակառուցումը համաձայն
ամբողջ Ֆրոնտով ծավալուն սոցիալիստական հարձակ-
ման սլաշմաններին ու խնդիրներին : Մասնաշաղկան աշ-
խատանքի ուղղությունը.—արդՖինսյան, կուլտուրա-
կան հեղափոխություն, կենցաղի վերակառուցումը,
մատակարարումը, դյուզական տնտեսության վերակա-
ռուցումը և կուլակության, վորպես դատակապի, վե-
րացումը համապարփ կոլեկտիվացման հիման վրա :
Յերիքի պաշտպանություն և կարմիր լանսլի ամրաց-
ման խնդիրները :

5. խորհուրդների մասնաշաղկան աշխատանքի ձևերն
ու մեթոդները.—1) սեկցիան վորպես քաղխորհրդի մաս-
նաշաղկան ապարատ, վորն իր աղգեցությունը (ուղղա-
հարաց) ընդգրկում է ավյալ տնտեսական և կուլտու-
րական շինարարության բոլոր հարցերը, սեկցիաների
և քաղխորհրդի ու գործադիր կոմիտեների համապա-
տասխան բաժինների փոխհարաբերությունները : Քա-
ժինների ֆունկցիաները սեկցիաներին հանձնելու պար-
ձը. 2) խորհրդային խմբակները (старостаты), վոր-
պես ստորին խորհրդային բջիջներ ձևանարկներում, նը-
րանց փոխհարաբերությունը պրոֆմարմիների և գոր-

ծաշանքին կցված հիմնարկությունների հետ : խորհուրդ-
ների հետագոտական աշխատանքը :

6. Քաղխորհրդի մասնաշաղկան աշխատանքի հիմ-
նական պարկառությունները :

7. Այլ պահասություններ վերացման յերկու հիմ-
նական ուղիները.—ա) պայքար յերկու Ֆրոնտի վրա
խորհ. շինարարության մեջ և քաղխորհուրդներում. բ)
խորհուրդների և նրա ղեկավար որգանների գտումն ու
պորառնիստական, պոչից քարչ յեկող և բյուրոկրա-
տական ելեմենտներից. գ) քաղխորհրդի մասնաշաղկան
աշխատանքի ծանրության կենտրոնը տեղափոխել ար-
տադրությունը ալագների մեջ (старостаты) :

Քաղխորհրդի, վորպես խորհրդային պետապարա-
տի սխառմայում ղեկավար որգակի, ամրացումն ալս
բաղայի վրա :

8. Քաղաքին կցված գյուղական վայրերի ղեկա-
վարումը Քաղխորհրդի կողմից :

9. Քաղխորհրդի որգանները.—նախադասություն,
պլենում, սեկցիաներ, բաժիններ, Քաղխորհրդի ըն-
տրություն կարգը :

VII Թ Ե Մ Ա

ԳՅՈՒՂՈՐՀՈՒՐԻ

Գյուղխորհուրդների, վորպես պորկտարական ղեկ-
տատարայի որգանների, ղերն ու նշանակությունը
դյուղի սոցիալիստական վերակառուցման գործում :
Գյուղխորհուրդների խնդիրները համապարփ կոլեկ-
տիվացման պաշտպանում և դրա հիման վրա կուլակու-
թյան վորպես դատակարգի վերացման և դյուղխոր-

հուրդները աշխատանքի վերականգնումը համաձայն ներկայիս խնդիրների: Դասակարգային պայքարը դյու- ղում և նրա ձեռքը: Գյուղխորհուրդները, վարպես պրոբատարական դիկտատուրայի սրբանները, զենք կոլեկտիվիզմները, բատրակները, չքավորները և մի- ջակները կուլակի դեմ մղվող պայքարում կազմակեր- պելու գործում: Գյուղխորհուրդները կոլտոկներին «միաձուլելու» և համատարած կոլեկտիվացման ու- յաններում գյուղխորհուրդները լիկվիդացիայի յե- թարկելու ոպորտունիստական թեորիան: Այդ «թեորի- ալի» դասակարգային ելությունը:

Գյուղխորհուրդների աշխատանքների բովանդակու- թյան և նոր խնդիրների միջև առաջացած խզումը: Գյուղխորհուրդների հետ մեայը նոր խնդիրներից: Գյուղխորհուրդների աշխատանքի վճռական վերակա- ուցման նախադրյալները: Գյուղխորհուրդների մաս- սայական աշխատանքի ձևերը (սեկցիաները, չքավո- րական խմբակները):

Գյուղխորհուրդների աշխատանքի ծանրությամբ կենտրոնի տեղափոխությունը գեպի կոլտնտչինսրա- բությունը և գյուղխորհուրդների խնդիրներն այդ բնա- պայմանում: Գյուղխորհուրդների խնդիրները դեռ չկո- լեկտիվացված չքավոր-միջակ տնտեսական տնտեսու- թյունների վերաբերմամբ: Գյուղխորհուրդների գեկա- վար գերը կոլտնտեսությունների ներարտադրական կյանքի կազմակերպման գործում: Կոլտնտեսություն- ները մտած և մտնող բնակչության կուլտ-կենցաղային սպասարկումը, գյուղական բարեկարգությունը և գյուղխորհուրդների խնդիրները: Գյուղխորհուրդը և աշխատավոր մասնանների մոբիլիզացիան կուսակցու-

թյան հերթական խնդիրների շուրջը: Մասնանների բա- տեղծադրածական նախաձեռնություն և ակտիվության կապակցիկայական ամրացումը գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման գործնական մտնակցություն ջա- յց տալու համար: Կուսակցություն ղիծն աշխատակող ոպորտունիստներին, յենթակուլակային տարբերին և հաշտվողականներին գյուղխորհուրդներից դուրս ջե- յը: Գյուղխորհուրդների աշխատանքի գեկավարության բարեկալումը չրջգործկումների և տեղական կուսըլի- ների կազմից: Պայքարը յերկու Ֆրոնտի վրա գյուղա- կան տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման գործում և գյուղխորհուրդների խնդիրներն այդ բնա- պայմանում:

VIII Թ Ե Մ Ա

ՇՐՋԳՈՐԾԿՈՄՆԵՐ

Խորհրդային Միության տնտեսական ուսյոնացումը և ուսյոնը վորպես գյուղի ու քաղաքի սոցիալիստական վերակառուցման հիմնական ողակը:

Խայոնի պարզացման յերկու ետապները — ուսյոնը վորպես ստորին վարչական-տնտեսական միավոր, վո- րը փոխարինել և վոչ միայն գավառակին (ВОЛОСТЬ), ալ և գավառին (УЕЗД), յեվ ուսյոն վորպես հան- դուցային կետ, ուր իրականավցում են կուտակ- ցություն և խորհրդային իշխանության գիրեկտիվները խորհրդային պետություն սոցիալիստական վերակա- ուցման մասին: Քաղաքի և գյուղի հակամարու- թյանների վերացման խնդիրները և չրջգործկումների գերը: Պավառի լիկվիդացիան և պետական ապարատի մոտեցումը բնակչության: Խայոնի հետադադարաց-

ման տեղեկացները կապված համատարած կոլեկտիվացման հետ: Ռայոնը վերաբերում է ագրո-ինդուստրիալ կոմ-բինատ: Ժամանակակից ուսյունների խտրականություններն են—ըստ տնտեսական և այլ հատկանիշների: Ռայոնի ուսումնասիրման և ղեկավարման դործում ղեկավարող մոտեցման անհրաժեշտությունը: Ազգային ուսյունների չինարարությունը:

Պրոլետարական ղեկառնությունը սերտորեն մտնում է Ռայոնական խորհուրդների համադրումը և դործում—նրանց կադրակերպությունը և ֆունկցիաները, խորհուրդների համագործակցության և սոցիալական կազմը, բանվորների, կոլեկտիվիզմի, բաղադրությունների ու չքավորների ղեկավար դերը:

Երջգործկոմ: Նրա պլենումը և կապը հասարակական ու տնտեսական կադրակերպությունների հետ: Երջգործկոմների կուսակցական ու սոցիալական կազմը: Նախագահությունը: Աշխատանքային ապարատը (բաժիններ և հրահանգչություն) (инспектура):

Երջգործկոմի կազմերը: Առաջադրումը և պայքարը բյուրոկրատիայի դեմ: Երջգործկոմի կապը մասնագիտական կադրակերպությունների հետ:

Երջգործկոմի պեկցիաներն ու հանձնաժողովները: Նրանց, պրոլետարական կենտրոններում, քաղխորհուրդների սեկցիաներով—ներգրաված չրջգործկոմի գյուղական ակտիվը—փոխարինելու փորձը: Սեկցիաների ու հանձնաժողովների փոխարեն արտադրական խորհրդակցություններ պրոլետարական կենտրոններում: Վերատուգիչ հանձնաժողովների լիբիլիդոցիան և չքրջանային վերահսկիչ հանձնաժողովների ու ԲԳՏ-ի գե-

րի ուժեղացումը. նրա աշխատանքներում ակտիվի, «Թեթե-Հեծեյագործի» և այլն, ներդրումները:

Ռայոնում խորհուրդների և խորհուրդների համադրումների հաշվետու-ընտրական կամպանիայի մասնագիտական աշխատանքի ղեկավարումը չրջգործկոմի կողմից. ուրիշ տնտեսական-կոլեկտիվական մասնագիտական կամպանիաների կազմակերպումը. քաղաքների, շենքերի, գյուղերի և նրանց կից չքավորական խմբակների մասնագիտական աշխատանքի ղեկավարումը: Երջգործկոմին կից խորհրդակցությունների կազմակերպումը.—խորհրդային չինարարության կուրս-կոնֆերենցիաներ և կարխներ: Երջգործկոմի ընդլայնումը և չրջիկ պլենումները:

Պլանային աշխատանքը վերաբերում է չրջգործկոմների աշխատանքի հիմնական մեթոդը: Երջգործկոմների պլանային աշխատանքի մարմինները և մասնագիտական կադրակերպությունների ներդրումները նրանց աշխատանքում:

Երջգործկոմի նյութական բազան և նրա բյուջեն, ա) վերջական-դատական, բ) տնտեսական և գ) կուլտուրական ճյուղերում: Երջգործկոմի աշխատանքային ապարատն ու իրավասությունը:

IX Թ Ե Մ Ա

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՈՒ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ (ՈՐԳԱՆՆԵՐ)

ա. Մարզային արգաններ

1. Մինչ հեղափոխական Ռուսաստանից ժառանգություն մնացած հին վարչական սիստեմի վերացումը և տնտեսական ուսյունացման անցկացումը:

2. Գալստի վերացումը վորպես մի խոշոր քայլ՝ տվյալ ետապում վարչական սխեմներ վերակառուցման հարկադրի պահանջներին համապատասխան դարձնելու դործում:

3. Մարզը—վարչական տերիտորիալ միավոր—առանձնացված տնտեսական առանձնահատկությունների հատկանիշով և նրա տեղը խորհրդային պետական վարչական սխեմում:

Մարզի, վորպես վարչական միավորի, դաճողա-նալիսունը աղղային հատկանիշներով կազմված և իրենց համարձայնությամբ, սեփական ինքնուրույնությունը պահպանելով, մարղային միացման (յերկրամաս) մեջ մտած ինքնավար մարղերից:

4. Մարղային (յերկրամաս) կենտրոնը վորպես միաժամանակ վարչական, քաղաքական, տնտեսական ու գաղտական կենտրոն:

Խորհուրդները մարղային (յերկրամասային) համագումարը վորպես բարձրագույն իշխանություն տվյալ մարղի սահմաններում և նրա դործաղիր որղանը—մարղգործկոմ («յերկգործկոմ»):

Մարղգործկոմի (յերկգործկոմի) նախագահությունը և նրա աշխատանքային աղարատը. նրա կառուցվածքը, ֆունկցիաները, ոտորին որղանների ղեկավարման մեթոդները և վոխհարաբերությունը համապատասխան բարձր ինստանցիաների հետ (դործկոմի բաժինների կրկնակի յեթարկման սկղղունքը):

5. Գալստների իկվիդացիայից հետո մարղի (յերկրամասի) անմիջական կաղի հատաառումը շրջանների հետ. Մարղային (յերկրամասային) կենտրոնի իրավունքների և պարտականությունների մեծացումը:

Մարզի (յերկրամասի) տնտեսական ինքնուրույնության մեծացումը և կենտրոնի հետ յեղած վոխհարաբերության վոխիսումը—կենտրոնից մի շարք իրավունքներ մարղին (յերկրամասին) տալու իմաստով: Մարղային (յերկրամասային) աշխատանքի վերակառուցումը և ղեկավարման մեթոդների վոխիսումն:

բ. ՌՍՖՍՀ կենտրոնական որղանները

1. Հանրապետության կենտրոնական իշխանության բարձրագույն որղան—բանիդրները, դյուղացիների, և կարմիր բանակայինների պատգամավորների հորհուրդների համառուտական համագումարը: Նրա հրավիրման սկղղունքները: Քաղաքի և դյուղի անհատապարտմանների նշանակությունը, վորն աղահոլում և պրոլետարիատի ղեկավարությունը դյուղացիության վրա:

2. Համառուտական կենտրոնիկոմը (ВЦИК) համառումարի կողմից բնարված և նրա առաջ պատասխանատու—Հանրապետության բարձրագույն որենտիք, կարգադրիչ և վերահսկիչ որղանը համագումարների միջի բնկած շրջանում:

Համառուտական կԳԿ-ի հերթական և հերթից դուրս սեփաները, կենտրոնիկոմի անղամների պարտականություններն ու իրավունքները և նրանց կաղն բնարդների հետ (հաղվալություններ, յետ կանչելը):

3. Նախագահություն—ՀամկԳԿ-ի որղանն—բնարված վերջինի կողմից իր կաղմից, վորն վոխարկնում և ՀամկԳԿ-ին սեփանների բնդհատման ժամանակաշրջանում և պատասխանատու յե վերջինի առաջ:

4. ՌՍՖՍՀ Ժողկոմխորհը—միաժամանակ որենտիքի և դործաղիր որղան:

Ժողկոմիտրհի կառուցվածքը և նրա փոխհարարելությունները համառոտ. ԿԳԿ-ի, Տնտիտրհի (ՅՐՈՇՈ), պետականի ու կառավարման հանձնաժողովի հետ:

5. Ժողովրդական կոմիտարիատները—ճյուղային կառավարման որդաններ: Նրանց կառուցվածքն ու ֆունկցիաները, հանրապետական և միութենական միացած կոմիտարիատների դանադանութունը: Ստորին որդանների ղեկավարման մեթոդը և համառոտ. ԿԳԿ-ի ու Ժողկոմիտրհի հետ սենեցած փոխհարարելությունը:

Գ. Միության որդանները

Խորհուրդների միութենական համադումարը—վորպես իշխանության բարձրագույն որդանը ԽՍՀ Միության մեջ: Նրա ֆունկցիաները և հրավիրման կարգը:

2. ԽՍՀՄ ԿԳԿ-ը—միության բարձրագույն որդանը համադումարների միջև յեղած ժամանակաշրջանում և նրա ֆունկցիաները: Միութենական խորհուրդը և Ազգությունների խորհուրդը, նրանց կազմվելու կարգը: ԿԳԿ-ի նախագահության դերը:

ԿԳԿ-ի և նրա նախագահության իրավունքները Միության և ստանձին հանրապետությունների որդանների վերաբերմամբ՝ համադումարի և ԿԳԿ-ի վորքաշումներն անցկացնելուն հետևելու դործում: Միության Կերպույն դատարանը և նրա խնդիրը հեղափոխական օրինականությունն ամրացնելու դործում:

3. Միության Ժողկոմիտրհը և նրա նշանակությունը իշխանության կենտրոնական որդանների միտնում:

4. Պաշտպանության ընտղափառում անտեսական

միջոցառումների անտեսական և ֆինանսական պլաններն իրականացնելու համար կազմված Աշխատանքի Պաշտպանության Խորհրդի, վորպես ԽՍՀՄ Ժողկոմիտրհի որդանի, նշանակությունը: Պետականի դերը վորպես Միության գերագույն պլանային կենտրոնի:

5. Միության Ժողկոմատներ—ԽՍՀՄ Ժողկոմիտրհի ազգեցության չրջանակի մեջ մտնող պետական փարցության ստանձին ճյուղերի անմիջական ղեկավարման որդանները: Համամիութենական և միացյալ ժողկոմատները և այլ բաժանման նշանակությունը, վորպիսում և կառավարման ստանձին ճյուղերի դերի և նշանակությունն տարբերությունը:

6. Միացյալ Պետադվարչությունը—պրոխտադական ղեկատուության հալատարիմ պահպանը: Նրա խնդիրները քաղաքական և անտեսական հակահեղափոխություն, լրտեսություն և բանդիտիզմի դեմ միջոցառողքները:

7. ԲԳՏ-ի խնդիրները վորպես մեր տպարարի բանրեյաման, նրանից դատակարգայնորեն խորթ, ալիբուրդ, անպետք տարրերի վտարման պայքարի որդան: Մատանների ներդրավումը վորպես պետադարարի բարեկամման հիմնական մեթոդ:

X Թ Ե Մ Ա

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ ՅԵՎ ՀԵՂԱՓՈՈԱԿԱՆ ՈՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Հեղափոխական օրինականություն հասկացությունը: Դատակարգային պետություն և դատակարգային իրավունք: Պրոլետարական հեղափոխություն

և մինչև հեղափոխական որևէ քննելի ամբողջ սխառմի վնասացումը: Նոր խորհրդային իրավունքի ստեղծումը: Խորհրդային իրավունքի հեղափոխական դերը:

Կուսակցության գլխավոր գծի և հեղափոխական որինականության անշեղ անցկացումը կենտրոնում և տեղեկում: Հեղափոխական որինականություն և հեղափոխական նպատակահարմարություն:

Ֆորմալիզմ և իր շահագործող ելույթյան մշուշադատումը—բուրժուական որինականության հատկանշական դժեքը վորպես կապիտալիստական դատարարի սեփական դիկտատուրան իրականացնող ձևեր: Հեղափոխական որինականության և բուրժուական որինականության դատարարության հակամարտությունը: Հեղափոխական որինականության դատարարության բովանդակության և ձևերի փոխհարաբերությունը: Խորհրդային որևէ քննելի հեղափոխական ճկունությունը: Հեղափոխական որինականություն և պաշար բյուրոկրատիզմի դեմ: Հեղափոխական որինականության իրականացման հիմքը—պրոլետարական լայն մասսաների դատակարարության գիտակցությունը և ակտիվությունը, վերն գլխավորում և կոլեկտիվ, չքավոր-մեքակ գյուղացիական մասսաների ակտիվությունը: Դատարարության թշնամիների բնորոշումը: Նոր կորագրություն մշակումը (գիսցիպլինայի դատարարությունը)—հեղափոխական որինականություն յերկու հիմնական դժեքը:

2. Հեղափոխական որինականությունը սոցիալիստական շինարարության զանազան ետապներում: Հեղափոխական որինականության հարցադրումը 1918 թվին խորհուրդների համառուսական 6-րդ համագումարում:

բում: Դադարացիական կոլիների պայմանները, վորոնք սահմանափակում էին հեղափոխական որինականության գործադրումը: Անցումը դեպի նեպ և «մեծ հեղափոխական որինականության» (Լենին) անհրաժեշտությունը: Մի շարք կողերների հրատարակումը: Դատարարության հաստատումը վորպես ապահովում հեղափոխական որինականության: XIV կուսագումարի բանաձևը հեղափոխական որինականության մասին:

Հեղափոխական որինականությունը վերակառուցման ժամանակաշրջանում՝ ծավալուն սոցիալիստական հարձակման անցնելիս:

«Ճնշումը (բեպրեսիա) հանդիսանում է հարձակման անհրաժեշտ տարրը, բայց ոգնող տարր և վոչ թե գլխավորը» (Ստալին): Դատարարության պայքարի որումը և արտակարգ միջոցառումների գործադրումը կուլակության դեմ: Հեղափոխական որինականության լիբերալ ըմբռնումն աջ ուղորտունիստների կողմից և արտակարգ միջոցառումների թխտումը: «Ձախ» բնույթի խոտորումներ կապված տվյալ ետապում հեղափոխական որինականության թերազնահատման հետ:

3. Հեղափոխական որինականության պաշտպանություն որդանները: Դատարան, դատարարություն, խորհուրդների վարչական-իրավական սեկցիաները, Միացյալ Պետքադվարչություն, Միլիցիա: Այդ որդանների պրոլետարական կազմը և պրոլետարական դատարարության քաղաքականությունը—նախադրյալ և նրանց համար հեղափոխական որինականությունն ուղիղ իրականացնելու գործում: Խորհրդային դատարար-

նի դերն ու խնդիրները և նրա կառուցվածքը: Դատա-
բանը վորպես «հատկապես չքավորության գլխովին
պետական վարչության ներգրավելու որդան», վորպես
«կարգապահության դատարարակության զենք» (Լե-
նին). դրա հետ միասին «դատարանը չպետք է վերաց-
նի տերրորը» (Լենին): Դատարանի նոր ձևեր. — Լենին-
բան, գյուղխորհուրդներին կից դատարաններ: Լե-
նինական դատարանների խնդիրները ծավալուն սոց-
մրցակցության և հարվածայնության հիման վրա
արդիֆինսյանի կատարումն ապահովելու գործում:

Միացյալ Պետքադվարչությունը և նրա դերը վնա-
սաբարության, քաղաքական և տնտեսական այլ տեսա-
կի հակահեղափոխության, լրտեսության և բանդիտիդ-
մի դեմ մղվող պայքարում: Դատախաղությունը, նրա
կառուցվածքը և նրա փոխհարարերությունը հեղափո-
խական որինականությունը պահպանող մյուս որդան-
ների հետ: Հեղափոխական որինականության պահ-
պանման գործում մասնանների մասնակցության ձևերը:

4. Խորհուրդների դերը հեղափոխական որինակա-
նության համար մղվող պայքարում: Խորհուրդների
կողմից մասնաններին հեղափոխական որինականության
համար մղվող պայքարում ներդրավելու և ինքնաքննա-
դատությունը ծավալելու հիման վրա խորհուրդներին
աշխատանքի ծավալումն ու հեղափոխական որինակա-
նության ամրացումը: Խորհրդային մամուլի նշանա-
կությունը այդ գործում և բանթղթակիցների և գյուղ-
թղթակիցների դերը: Խորհրդային իրավունքի պրոպա-
գանդան մասնաններում և նրա նշանակությունը հեղա-
փոխական որինականության ամրացման ու զարգաց-
ման գործում:

ՊԱՅԻՄԱՐ ՊԵՏԱՊՈՐԱՏԻ ԲՍԻՆԼԱՎՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

1. Պետական իշխանություն և պետապարատ:
2. Բուրժուական պետության ապարատի հեղ-
փոխական ջախջախումը պրոլետարիատի կողմից և
պրոլետարական պետապարատի ստեղծումը:
3. Լենինը պետապարատի ալլանդակումների մա-
սին: Բյուրոկրատիզմ, նրա արմատները և պայքարը
նրա դեմ:

4. Դատախաղային պայքարը և պետապարատը
վնասաբարությունը վորպես դատախաղային թշնամու
պայքարի ձևերից մեկը պրոլետարիատի դիկտատուրա-
յի դեմ: Այլ և «ձախ» ոպորտունիզմը վորպես վնասա-
բարների և ինտերվենաների որյեկտիվ աջակից և նրա
անդրադարձումը (արտացոլումը) պետապարատի
աանձին ողակների գործունեյության մեջ:

5. Պետապարատի վերակառուցումը. XVI կուս-
կոնֆերենցիայի և XVI կուս. համագումարի վորո-
շումները պետապարատի մասին: Պետապարատի ու-
ցիալիստական շինարարության տվյալ ետապի խնդիր-
ներին համապատասխան դարձնելը: Պետապարատի
զարգացումն ու եմանացումը:

6. ԿՎՀ—ԲԳՏ-ն պետապարատի բարելավման
գործում: Պայքարը խորհրդային ապարատի դատախա-
ղային գծի ալլանդակումների դեմ: Պետապարատի
դումը:

7. Կատարման ստուգումը վորպես պետապարատի
բարելավման կարևորագույն մեթոդը. «ստուգել աշ-
խատանքը և ստուգել մարդկանց» (Լենին): Կատարման

Հանձնաժողովը ԽՍՀՄ Ժողկոմսորին կից և տեղեկում
առ նրա խնդիրները:

8. Պետապարատի բանվորականացումը և մատու-
նների ներդրումը պետապարատի կառավարման և
մասնանների բարելավման գործում (չեֆություն, առ-
համատեղություն, առաջ քաշումը, ընտրողականու-
թյունը, փոփոխելիությունը, խորհուրդների սեկցիանե-
րը և այլն), ապարատի մոտեցումը մասնաններին:

9. Աջ—«ձախ»-յան բլոկի բամբասանքը խորհրդա-
յին պետական ապարատի մասին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- I Թեմա.— Լենին.— զաստիսություններ պետության մասին,
2-րդ հրատ., հատ. XXIV.
Նույն.— Պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին, «Լե-
նինյան ժողովածու», III, 2-րդ հրատ., հատ. XXV.
Նույն.— Պետություն և հեղափոխություն I հրատ., հատ.
XIV, 2-րդ մաս, 2-րդ հրատ., հատ. XXI.
Նույն.— Թեղիսներ բուրժուական դեմոկրատիայի և պրո-
լետարիատի դիկտատուրայի մասին I հրատ., հատ.
XVI, 2-րդ հրատ., հատ. XXIV.
Ստալին.— Լենինից մի հարցերի մասին, IV և V գլուխ-
ներ.
Նույն.— Լենինից մի հիմունքներ, I և IV գլուխներ.
Կոմինտերնի ծրագրերը, II գլուխ, § 3.
II Թեմա.— Լենին.— Պրոլետարական հեղափոխությունը և ա-
նեղադ կառուցելն I հրատ., հատ. XV, 2-րդ հրատ.,
հատ. XXIII.
Նույն.— Զախություն յերեսայական հիմնությունը,
առաջին հրատ., հատ. XVII, 2-րդ հրատ., հատ.
XXV.
Ստալին.— Համկոմիտում ուղղորդիան բլոկի մասին.
«Ուղղորդիայի մասին» ժողովածու.
Նույն.— Մի անգամ և սոցիալ-դեմոկրատական թեզիս
մասին մեր կուսակցության մեջ, Նույն տեղում.
Նույն.— Աջ թերման մասին Համկոմիտում.
III Թեմա.— Լենին.— Պրոլետարիատի և գյուղացիության հեղա-
փոխական-դեմոկրատիկ դիկտատուրայի մասին,
I հրատ., հատ. VI, 2-րդ հրատ., հատ. VII.
Նույն.— Կադետների հաղթանակը և բանվորական կու-
սակցության խնդիրները, առաջին հրատ., հատ. VII,
2-րդ մաս առաջին գլուխ, 2-րդ հրատ., հատ. IX.

Նույն.— Առաջին հեղափոխության առաջին հասարակ.
I հրատ., հատ. XIV, մասն առաջին, 2-րդ հրատ.,
հատ. XX.

Նույն.— Յերկիրյանության մասին, նույն հատար.

Նույն.— Պրոլետարիատի խնդիրները մեր հեղափոխու-
թյան մեջ, նույն հատար.

Նույն.— Բայլերիկները կալահին հրենց ձեռքերում պե-
տական իշխանությունը, առաջին հրատ. հատ. XIV,
մասն 2-րդ, 2-րդ հրատ., հատ. XXI.

Ստալին.— Լենինի դի հիմունքների մասին, գլուխ IV.
Նույն.— Պրոլետար. և չքավորագույն գյուղացիության
գիկտատուրայի լոպունդի մասին Հոկտեմբերյան Հե-
ղափոխության նախապատրաստման ժամանակաշրջ-
անում.

Նույն.— Բանվորա-գյուղացիական կառավարության հար-
ցի մասին (Վենիկի դի հարցերը).

IV Թեմ.— Լենին.— Թեղիսներ բուրժուական դեմոկրատիայի
և պրոլետարիատի դիկտատուրայի մասին, առաջին
հրատ., հատ. XVI, 2-րդ հրատ., հատ. XXIV.

Նույն.— Չեկուցում խորհուրդների 5-րդ համագումա-
րում, առաջին հրատ., հատ. XV, 2-րդ հրատ., հատ.
XXIII.

Նույն.— Վախատուր և շահագործվող ժողովրդի գեկ-
լարացիայի նախադիժը, առաջին հրատ., հատ. XV,
2-րդ հրատ., հատ. XXII.

Նույն.— Դեկլարացիա ԽՍՀՄ կազմվելու մասին.

V Թեմ.— Լենին.— Քննադատական նկատողություններ աղգա-
յին հարցի մասին, առաջին հրատ., հատ. XIX.

Նույն.— Ինքնորոշման մասին դիկտուրայի հանրազա-
մարը, առաջին հրատ. հատ. XIX, 2-րդ հրատ.,
հատ. XIX.

Նույն.— Աղգային կուլտուրական ավտոնոմիայի մասին,
առաջին հրատ., հատ. XIX, մասն 2-րդ, 2-րդ հրատ.
հատ. XVII.

Նույն.— Ճառ Համկոմկուսի 8-րդ համագումարում, ա-
ռաջին հրատ., հատ. XVI, 2-րդ հրատ., հատ. XXIV.

Նույն.— Աղգային և դադուրային հարցի մասին Թեղի-
սների սկզբնական ուրվագիծ Կոմինտերնի յերկրորդ
կոնգրեսի. համար, առաջին հրատ., հատ. XVII,
2-րդ հրատ., հատ. XXV.

Ստալին.— Աղգային հարց և մարքսիզմ (հոդվածներ ժո-
ղովածու).

Նույն.— Լենինի դի հարցեր, գլուխ IV.

Նույն.— Չեկուցում Համկոմկուսի XII համագումարում.

Նույն.— Չեկուցում և յերրորդակի խոսք Համկոմկուսի
XVI համագումարում (աղգային հարցին վերաբերող
մասը).

Համկոմկուսի և Կոմինտերնի ծրագրեր (աղգային հարցին
վերաբերող հատվածներ).

Քառաստանի ժողովուրդների իրավունքի դեկլարացիան
1917 թ. նոյեմբերի 2-ին.

Դեկլարացիա ԽՍՀՄ կազմակերպման մասին.

VI Թեմ.— Լենին.— հատ. XV, էջ 67—87, 373—384.

Նույն.— «Չախության» յերեխայական հիմնադրությունը
կոմունիզմի մեջ, գլուխ V—VII, առաջին հրատ.,
հատ. XVIII, 2-րդ հրատ., հատ. XXV.

Կադանովիչ.— Համկոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպչա-
կան ղեկուցումը XVI կուսահամագումարում.

Նույն.— Կուսակցությունը և խորհուրդները, էջ 22—28.

Որջնիկիձե.— Չեկուցումը XVI համագումարում, յեղ-
րավակի խոսքը և բանաձևը ղեկուցման մասին.

Շոտտալի.— Քաղխորհուրդների հերթական խնդիրները,
Կոմսակոմիայի հրատ. 1930 թ.

Սորին.— Սոցիալիստական վերակառուցումը և բողիս-
նուրդների աշխատանքները, 1930 թ.

VII Թեմ.— Գյուղխորհուրդը և կուլկալիացումը, ժողովածու,
հրատ. Կոմակաշեմիայի, 1930 թ., կամ Կալինինի,
Մոլոտովի, Կադանովիչի ու Յենուկիձեյի ղեկուցում-
ները խորհուրդների աշխատանքների հարցի մասին,
1930 թ., հունվար.

Մոլոտով.— Խորհուրդների աշխատանքների վերակառու-
ցումը և վերբնարությունները, «Բայլերիկ», 1931 թ.,
№ 3.

Ասալին. — Կենսական հաշվետվություններ XVI հոգսմամբ (սոցիալիստական վերակառուցման և դասակարգային պայքարի հատվածը).

VIII Թեմա. — Ուսուցիչներ. — Սոցիալական ուժերի հանդուգային կե-
տը (հոգսման ժողովածու, հրատ. «Խիսանություն»
1931 թ.

Համկ(բ)ի Կենսական վերաշինման մարզերի լիզվիդացիայի
մասին, 15 հունիսի 1931 թ. («Կուսակցական թերթ»,
1931 թ. № 13—14).

Նույն. — 11 սոցիալիստական 1931 թ. («Կուսակցական թերթ»,
1931 թ. № 16).

IX Թեմա. — Լենին. — Պրոլետարական հեղափոխությունը և սե-
նեզադ կառուցվելն («Սոցիալ. սահմանադրություն»
գլուխը), առաջին հրատ., հատ. XV, 2-րդ հրատ.,
հատ. XXIII.

X Թեմա. — Լենին. — Չեկուցում խորհուրդների Գ-րդ համադա-
մարում (հեղափոխական օրինականության վերաբերող
մասը), առաջին հրատ., հատ. XVII, մասն առաջին,
2-րդ հրատ., հատ. XXVI.

Կրկնակի լենինական և հեղափոխական օրինականության
մասին (նույն տեղում).

XI Թեմա. — Լենին. — Լավ և վատ, բայց լավը, առաջին հրատ.,
հատ. XVIII, մասն 2-րդ, 2-րդ հրատ., հատ. XXVII.
Ինչպես վերակառուցելն Բանդուկտեպությունը (նույն
տեղում).

Լենին. — Բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարի մասին (չբ-
բույի).

ԽՍՀՄ Կենտրոնական և Ժողովուրդների վերաշինման
տարածան հանձնաժողով կազմակերպելու մասին.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0237367

9560 10 400. (1 1/8 d.)

СОВЕТСКОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Госиздат ССР Армении
Эривань—1931